

Nr 509

Av herr **Stefanson m. fl.**, angående beräkningen av pensionsunderlaget för företagare inom den allmänna tilläggspensioneringen.

(Lika lydande med motion nr 595 i Andra kammaren)

Vår principiella ståndpunkt är, att den allmänna tilläggspensioneringen bör vara så utformad, att den ger alla pensionsberättigade medborgare som så önskar samma rätt och möjlighet till pension. I författningen för allmän tilläggspensionering, § 8, stadgas bl. a. följande: Pensionsgrundande inkomst utgöres av summan av inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete i den mån summan överstiger det i § 10 omförmälda, vid årets ingång gällande basbeloppet. I den mån summan är högre än dubbla basbeloppet skall den dock såvitt den utgöres av inkomst av annat förvärvsarbete tagas i beräkning endast till två tredjedelar. Vidare finns vissa bestämmelser beträffande maximering av den pensionsgrundande inkomsten.

Vi anser att § 8 bör givas sådan lydelse att full likställighet skapas mellan inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete. En sådan ändring medför inga kostnader för statsverket, enär företagarna själva helt erlägger avgifterna för sin pension.

Förutom det allmänna rättvisemoment, som kan anföras för ett slopande av den nu gällande, diskriminerande regeln, kan man peka på den relativa rörlighet, som existerar mellan grupperna företagare — löntagare, speciellt vad det gäller mindre företag inom hantverk, butiksnäring, småindustri och jordbruk. Enligt vår mening bör den allmänna tilläggspensioneringen vara så uppbyggd, att den ger en driftig yrkesarbetare, som startar eget företag, samma pensioneringsmöjligheter som han åtnjuter som anställd. Ett av skälen till ATP:s införande var som bekant att pensioneringssystemet genom sin generella karaktär skulle underlätta eller i varje fall inte försvåra arbetskraftens rörlighet. Denna princip bör enligt vår uppfattning vara lika giltig när det gäller den nu för tiden växande tendensen till rörlighet i båda riktningarna mellan funktionerna som arbetstagare och egenföretagare.

Som skäl för att företagarna skall vara underkastade en specialregel har anförts, att avkastningen av det kapital, som är nedlagt i rörelsen, ingår i de skatterättsliga begreppen inkomst av rörelse och inkomst av jordbruksfastighet och att dylik kapitalinkomst icke bör vara pensionsgrundande och därför i någon form måste avskiljas från rörelseinkomsten.

När det gäller flertalet av de mindre företag, vilka inte drives i aktiebolagsform, är det arbete som ger inkomsterna till övervägande del det samma för företagare som för yrkesarbetare. Företagaren tar aktiv del av det dagliga arbetet och har ofta samma arbetsuppgifter som anställda arbetare eller biträden. Det synes oss därför icke rättvist att på sätt som i lagtexten sker skilja på inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete. Särskilt inom den mindre industrien och inom flertalet hantverksyrken är anläggningsskapitalet mycket begränsat, eftersom huvuddelen av arbetet sker i manuell form och med användning av olika verktyg eller smärre maskiner. I dessa fall finns det ingen anledning att över huvud taget tala om kapitalinkomst. I andra fall, där maskinutrustningen är mera omfattande eller där det, som inom lantbruksnäringen, fordras jord- och skogstillgångar, måste för rättvisans skull hänsyn tagas till att ett stort antal företagare icke disponerar över eget kapital, utan att dessa fasta tillgångar balanseras av mer eller mindre långfristiga skulder, löpande mot skuldräntor. Kapitalinkomsten måste i dylika fall vägas mot räntekostnaderna. Företag, som har så stort eget anläggningsskapital, att kapitalinkomsten är värd att diskuteras i samband med pensionsgrundande belopp, drivs i allmänhet i aktiebolagsform, och företagsägaren betraktas i sådana fall som anställd och åtnjuter därigenom samma pensionsförmåner som anställda i övrigt. Sammanfattningsvis kan man därför konstatera, att endast en begränsad grupp företagare torde inta den ställning, som lagstiftarna haft i tankarna, när den nu gällande undantagsklausulen utformades.

Frågan beträffande beräkning av pensionsunderlaget för företagare har aktualiserats genom det prejudicerande beslut, som tidigare fattats beträffande ersättning från sjukkassa till huvudaktieägare i aktiebolag. Av nämnda beslut framgår att en person som äger alla aktierna eller aktiemajoriteten i ett företag numera i sjukkassehänseende betraktas som arbetstagare åt bolaget och därmed är berättigad till sedvanlig sjukersättning såsom löntagare, därest han från bolaget får fortlöpande lön för sitt arbete. Beslutet torde komma att tolkas på enahanda sätt i vad det gäller bedömning av frågan huruvida huvudaktieägare även är berättigad till allmän tilläggs pension såsom löntagare, även om han som nämnts äger aktiemajoriteten eller samtliga aktier.

Som bekant har under 1960 en stark tendens till aktiebolagsbildning gjort sig gällande. Enligt preliminära uppgifter från patent- och registreringsverket har under 1960 över 6 500 aktiebolag inregistrerats. Detta innebär en avsevärd ökning i förhållande till närmast föregående år. Ingen tvekan torde råda om att aktiebolagsbildningen äger samband med de nu gällande bestämmelserna beträffande sjukersättning och tilläggs pension. Detta förhållande synes oss orimligt. Företagsformen får icke vara avgörande för ägarens möjlighet att trygga sin och ev. efterlevande

änkas ålderdom. Det kan inte heller ligga vare sig i samhällets eller i företagsamhetens intresse att en rad mindre aktiebolag kommer till stånd, där företagsformen icke är företagsekonomiskt motiverad, utan där bolagsformen har valts med tanke på socialförsäkringssystemets utformning.

Det är givet att vissa företagare kan anse det vara mera förenligt med sina intressen att själva icke vara pensionerade genom det allmänna tilläggs pensionssystemet. Vi förutsätter därför, att lagens nuvarande bestämmelser om utträde ur detsamma skall gälla även i fortsättningen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts beträffande principen om full likställdhet mellan inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete får vi därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta att § 8 i lag om försäkring för allmän tilläggs pension måtte ändras och erhålla följande lydelse: Pensionsgrundande inkomst utgöres av summan av inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete i den mån summan överstiger det i 10 § omförmälda, vid årets ingång gällande basbeloppet. Vid beräkning av pensionsgrundande inkomst bortses från inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete i vad summan därav överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Inkomst av anställning eller inkomst av annat förvärvsarbete, som skall ingå i den pensionsgrundande inkomsten, avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

Stockholm den 26 januari 1961

Stig Stefanson

Bengt Sjönell

Rolf Kaijser

Nr 510

Av herrar **Wirmark** och **Hellebladh**, om skyndsamt förslag rörande mödrahjälpen.

(Lika lydande med motion nr 598 i Andra kammaren)

Stockholm den 26 januari 1961

Fridolf Wirmark

Arvid Hellebladh